

Fixatievrije zorginstelling

Waarborg voor
bewegingsvrijheid

Het Waarborgzegel Fixatievrije zorginstelling kent drie sterren: de eerste ster is voor als de zorginstelling voldoet aan de eisen voor *valpreventie*; de tweede als de instelling voldoet aan de eisen voor het omgaan met 'probleemgedrag'. Als alle locaties van een stichting deze ster(ren) hebben krijgt ook de overkoepelende stichting deze ster(ren). De derde ster is voor stichtingen die al twee sterren hebben en voor wie *bewegingsvrijheid* van cliënten daarenboven uitgangspunt is van missie, visie en het meerjarenbeleid. Als de stichting drie sterren heeft, krijgen de woonzorgcentra die onder de stichting ook de derde ster. Hieronder de criteria:

Valpreventie

Om vallen zoveel mogelijk te voorkomen, werken de behandelaars en zorgverleners volgens de 'Richtlijn Preventie van valincidenten bij ouderen' (2004) van het CBO. Vastbinden (*fixatie*) met onrustbanden (*Zweedse banden, Bratexbanden, autogordels etc.*), verpleegdekens en spanlakens wordt niet toegepast. Bovenstaande is opgenomen in de informatiebrochures en de zorgovereenkomsten van het huis.

Voldoet het huis aan bovenstaand criterium?

→ Eerste ster

Toelichting:

Valpreventie vindt plaats door zorg voor behoud of herstel van sterke botten en spieren, een veilig medicatiebeleid, een veilige woonomgeving en inzet van hulpmiddelen die de bewegingsvrijheid zo weinig mogelijk aantasten.

Clausule:

In de uiterst uitzonderlijke situatie dat de kwaliteit van leven van de cliënt ernstig wordt bedreigd en de zorgverleners en behandelaars hiervoor geen oplossing zien, wordt externe expertise ingeschakeld, bijvoorbeeld van het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE) of een ander gespecialiseerd instituut.

Omgaan met 'probleemgedrag'

Om 'probleemgedrag' zoals onrust, angst en agressie te voorkomen, verhelpen en hanteren, werken de behandelaars en zorgverleners volgens de 'Richtlijn Probleemgedrag, met herziene medicatieparagraaf 2008' van Verenso. Vastbinden (*fixatie*) met onrustbanden (*Zweedse banden, Bratexbanden, autogordels e.d.*), verpleegdekens en spanlakens wordt niet toegepast. Antipsychotica worden met de grootst mogelijke terughoudendheid voorgeschreven.

Voldoet het huis aan bovenstaand criterium?

→ Tweede ster

Toelichting:

Bij 'probleemgedrag' vindt zorgvuldig multidisciplinair onderzoek naar de oorzaken plaats en worden deze weggelaten met goede zorg en behandeling van lichamelijke problemen, psychosociale interventies en interventies in de leefomgeving. Hierbij wordt blijvend gezocht naar oplossingen die de bewegingsvrijheid zo weinig mogelijk aantasten. Gedragsbeïnvloedende medicijnen (*psychofarmaca*) worden alleen voorgeschreven als andere interventies aantoonbaar geen oplossing bieden. Antipsychotica worden daarenboven - vanwege hun ernstige bijwerkingen - met de grootst mogelijke terughoudend voorgeschreven.

Clausule:

In de uiterst uitzonderlijke situatie dat de kwaliteit van leven van de cliënt of mensen in diens directe leefomgeving ernstig wordt bedreigd en de zorgverleners en behandelaars hiervoor geen oplossing zien, wordt externe expertise ingeschakeld, bijvoorbeeld van het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE) of een ander gespecialiseerd instituut.

Integraal beleid bewegingsvrijheid

Medewerkers en bestuur van de stichting zetten zich in voor zo groot mogelijke lichamelijke, psychische en sociale bewegingsvrijheid van cliënten. Bovenstaande komt tot uitdrukking in de missie, visie en het meerjarenbeleid van de stichting en de inzet van mensen, middelen, activiteiten en accommodaties van de woonzorgcentra.

Voldoet de stichting aan bovenstaand criterium?

→ Derde ster

Toelichting:

Het beleid is erop gericht om accommodaties, zorg en dienstverlening zo in te richten dat cliënten zichzelf kunnen zijn, het leven kunnen leiden dat bij hen past en zoveel mogelijk fysieke bewegingsruimte hebben.

Wat verstaan we onder vrijheidsbeperking in de ouderenzorg?

De Inspectie voor de Gezondheidszorg verstaat onder vrijheidsbeperking: 'alle maatregelen die de vrijheid van cliënten beperken'. Dat schrijft zij in haar rapport 'Zorg voor Vrijheid, terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen *kán en moet*' (2008). Vrijheidsbeperking omvat dus méér dan de middelen en maatregelen in het kader van de Wet Bopz. In de ouderenzorg kennen we de volgende vormen van vrijheidsbeperking:

Fysieke vrijheidsbeperking:

Fixatie in bed met een onrustband

Fixatie in stoel

Fixatie met verpleegdeken of spanlaken

Plankstoel, extra diepe of gekantelde stoel

Opgesloten achter volledige beddekkers

Hansop

Gedwongen vocht en voeding

Gesloten afdelingen en afzondering in een kamer

Psychosociale vrijheidsbeperking:

Antipsychotica

Overige gedragsbeïnvloedende medicatie

Vrijheidsbeperkende leefregels met betrekking tot leefstijl, sociale omgang etc.

Verlies van privacy:

Verlies van privacy is het negatieve bijeffect van veel moderne ICT hulpmiddelen, zoals cameratoezicht, bewegingssensoren etc. Deze middelen zijn veel minder vrijheidsbeperkend dan fysieke of psychosociale vrijheidsbeperking, maar dienen eveneens kritisch en uitsluitend op individuele indicatie te worden toegepast.

Verlies van privacy

Rood omkaderd zijn de maatregelen die het meest restrictief en schadelijk zijn: fixatie en antipsychotica.

Zorginstellingen met **dit Waarborgzegel** **Fixatievrije zorginstelling** fixeren niet. Bij twee sterren hanteren zij bovendien de grootste mogelijke terughoudendheid met antipsychotica. Bij drie sterren is bewegingsvrijheid uitgangspunt van beleid.